

Viite: Sähköpostitse saapunut asiantuntijapyyntöne 04.05.2022, LiV 13.05.2022

Valtioneuvoston kirjelmä U 60/2021 vp ja jatkokirjelmä UJ 7/2022 eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (päästökauppadirektiivin markkinavakausvarantopäätöksen ja meriliikenteen MRV-asetuksen muuttaminen) sekä komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi (markkinavakausvarantopäätöksen muuttaminen)

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa. Olemme esittäneet huomioitamme asiassa jo aiemmin, muun muassa 20.10.2021 liikenne- ja viestintävaliokunnalle antamassamme [lausunnossa](#) perusmuistiosta U60/ 2021 ja 27.4.2022 ympäristövaliokunnalle antamassamme [lausunnossa](#) jatkokirjelmän UJ 7/2022 vp osalta.

Keskitymme tässä lausunnossa 7.4.2022 päivätyssä U-jakokirjeessä esitettyyn täydentävään selvitykseen.

Tiivistelmä lausuntomme pääviesteistä:

- Päästövähennystavoitteen tarkistaminen tulee toteuttaa ensisijaisesti nostamalla vuotuista lineaarista päästövähennyskerrointa.
- Hiilivuotoa tulee ehkäistä ensisijaisesti ilmaisjaon ja päästökaupan välillisten kustannusten kompensaaation avulla. Päästöoikeuksien ilmaisjaon määrä ja periaatteet tulisi säilyttää ennallaan vuoteen 2030 asti.
- Teknologiateollisuus kannattaa Suomen varauksellista suhtautumista komission ehdotukseen alentaa soveltamisalan kuulumisen rajaa biomassaa käyttävien laitosten osalta 95 %:iin nykyisen 100 %:in sijaa.
- Teknologiateollisuus ei kannata merenkulun sisällyttämistä EU:n päästökauppajärjestelmään, koska se nostaa sekä päästöoikeuksien hintaa että merenkulun kustannuksia. Merenkulun kilpailukyky on eurooppalaiselle teollisuudelle elintärkeä.
- Jätepohjaiset polttoaineet tulee säilyttää kilpailukykyisinä ja houkuttelevina täydentävinä polttoaineina jatkossakin. Kannatamme Suomen tavoin sitä, että myös jätteenpolton osalta sääntelyn ja ohjauksen tulisi olla tarkkarajaista ja selkeää.
- Teknologiateollisuus vastustaa päästökaupan laajentamista tieliikenteeseen ja suhtautuu varauksellisesti rakennusten erillislämmityksen liittämiseen päästökaupan piiriin.
- Teknologiateollisuus yhtyy Suomen kantoihin huutokauppatulojen käytöstä ja rahastojen uudistamisesta. Jäsenvaltioille on varmistettavat riittävät varat kansallisesti toteutettaviin päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatiotoimiin, kuten Suomessa teollisuuden sähköistämistukeen.

Lausunto

Teknologiateollisuus on sitoutunut Suomen hallitusohjelman mukaiseen hiilineutraali Suomi 2035 -tavoitteeseen sekä EU:n vuotta 2030 koskevaan kasvuhuonekaasujen vähennystavoitteeseen -55 % ja tavoitteeseen ilmastoneutraaliudesta vuoteen 2050 mennessä.

Teknologia-alan yritykset ovat sitoutuneet investoimaan kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen miljardeja euroja ja tarjoamaan samalla Suomelle lupaavaa vientipotentiaalia kymmenien miljardien arvosta. Teollisuuden vähähiilitiekartoissa on tunnistettu yli 10 MtCO₂-e/v. päästövähennyspotentiaali vuoteen 2035 mennessä ja teollisuudelta odotetaan 6–8 MtCO₂-e/v. päästövähennyksiä.

Teknologiateollisuudella ei ole huomautettavaa siihen, että komission esityksen mukaan päästökauppasektoriin kuuluvan teollisuuden päästövähennystavoite kiristyy aiemmasta 42 prosentista 61 prosenttiin.

Päästökauppa on EU:n tärkein ilmastotavoitteiden ohjausjärjestelmä. Päästökaupassa määritellään yläraja eli maksimitaso, jota EU:n päästöt eivät saa ylittää. Maksimitaso alenee vuosi vuodelta sitä mukaa, kun EU:n päästövähennystavoitteita kiristetään. Johtoajatuksena on markkinaehtoisuus: huutokaupassa päästöoikeuden hinta määräytyy kysynnän ja tarjonnan mukaan.

Suomalaisen vientiteollisuuden kilpailuasemaan vaikuttaa eniten juuri päästöoikeuksien hinnan muutos. Suuri vaikutus on epäsuorilla kustannuksilla eli päästöoikeuksien hinnan siirtymisellä sähkön hintaan. Suomalaisen prosessiteollisuuden päästöt ovat pienempiä kuin Euroopassa keskimäärin, mutta meillä sähköintensiivisyys on puolestaan korkeampi. Tämän seurauksena korkeampi päästöoikeuden hinta nostaa suomalaisen teollisuuden kustannuksia enemmän kuin eurooppalaisten kilpailijoiden. Tämä taas pienentää teollisuuden kannattavuutta ja saattaa heikentää yritysten kykyä investoida.

Päästövähennystavoite ja keinot sen saavuttamiseksi sekä markkinavakauserä

Vuonna 2005 käynnistynyt päästökauppajärjestelmä on keskeinen politiikkatoimi EU:n päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi. Päästökaupan piiriin kuuluvat tällä hetkellä suuret teollisuus- ja energiantuotantolaitokset (niin kutsutut kiinteät laitokset) sekä Euroopan talousalueen sisäinen lentoliikenne, joiden yhteenlasketut päästöt vastaavat 41 %:a EU:n kokonaispäästöistä.

Komissio ehdottaa EU:n nykyisen, meriliikenteellä laajennetun päästökauppajärjestelmän päästövähennystavoitteeksi 61 % vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2005 päästötasoon. Tavoitteen saavuttamiseksi komissio ehdottaa päästökattoon tehtävän vuosittaisen leikkauksen (ns. *lineaarinen päästövähennyskerroin*, *linear reduction factor LRF*) kiristämistä 2,2 %:sta 4,2 %:iin. Muutos astuisi voimaan direktiiviehdotuksen voimaantuloa

seuraavasta vuodesta. Lisäksi komissio ehdottaa, että voimaantuloa seuraavana vuonna päästökauppajärjestelmän liikkeelle laskettavien päästöoikeuksien määrää leikattaisiin kertaluonteisesti (*ns. rebasing*).

Teknolgiateollisuus on kannattanut komission esitystä kiristää päästökauppasektorin päästövähennystavoitetta 61 prosenttiin. Päästövähennys-tavoitteiden tarkistaminen tulee toteuttaa ensisijaisesti nostamalla vuotuista lineaarista päästövähennyskerrointa. Näkemyksemme mukaan se on yksin riittävä päästökauppasektorin uuden tavoitteen saavuttamiseen, eikä liikkeellä olevien päästöoikeuksien ylijäämän lisäleikkaaminen olisi tarpeen.

Muutokset kiinteitä laitoksia koskevaan päästökauppaan, ml. hiilirajamekanismi

Globaaleilla markkinoilla toimivien teollisuudenalojen hiilivuodon torjuntakeinoja ovat muun muassa päästöoikeuksien ilmaisjako sekä kansalliset tuet päästökaupan välillisille kustannuksille. Ilmaisjaon säännöt on harmonisoitu tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi ja niiden perusteena käytetään erityisesti tuotekohtaisia vertailuarvoja eri tuotantoprosesseista aiheutuville kasvihuonekaasupäästömäärille.

Komissio on antanut osana Fit for 55-valmiuspakettia erillisen asetusehdotuksen ns. hiilirajamekanismin (CBAM) perustamisesta uutena keinona estämään hiilivuotoa. Päivitetyssä perusmuistiossa on arvioitu, että hiilirajamekanismi olisi ilmaisjakoa paremmin sovitettavissa yhteen EU:n ilmastotavoitteiden kanssa pitkällä aikavälillä. Lisäksi Suomi pitää erittäin tärkeänä, että nykyisin ilmaisjaon piirissä olevien sektoreiden hiilivuotoriskin torjunta siirtymäkauden aikana ja mahdollinen vientikompensaatio pyritään ratkaisemaan ennen kolmikantaneuvottelujen aloittamista CBAM-asetuksesta.

Teknolgiateollisuus muistuttaa, että päästökauppaa uudistettaessa on tärkeää tunnistaa ja hyödyntää kaikki keinot, joilla voidaan ehkäistä hiilivuotoa eli teollisuuden siirtymistä EU:n ulkopuolelle. Nykyisin käytössä olevat keinot kuten päästöoikeuksien ilmaisjako ja energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuki ovat osoittautuneet hyvin toimiviksi ratkaisuksi hiilivuotoriskin hallintaan. Esimerkiksi ilmaisjako kannustaa päästökaupan piirissä olevia laitoksia vähentämään hiilidioksidipäästöjä, koska vain parhaat 10 prosenttia laitoksista kuuluu ilmaisjaon piiriin.

Teknolgiateollisuus toivoo, että ilmaisjako ja päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensointimahdollisuus säilyisivät hiilirajamekanismin ohella ainakin vuoteen 2030 saakka, kunnes CBAMin toimivuus hiilivuodon ehkäisemiseksi on saatu varmistettua.

Kannatamme perustelumistion linjausta, jonka mukaan ilmaisjakoa korvaavasta hiilirajamekanismista koituvien EU:n viennin kielteisten kilpailukykyvaikutusten vähentämiseksi tulisi tarkastella sellaisia ratkaisuvaihtoehtoja, jotka eivät vaarantaisi hiilirajamekanismin WTO-yhdenmukaisuutta. Kannatamme myös Suomen kantaa siitä, että mahdollinen ratkaisu tulisi ensisijaisesti olla EU-tasoinen ja torjua hiilivuotoriskiä niiden toimijoiden osalta, joita korvautumisen vaikutukset koskevat.

Muut muutokset kiinteitä laitoksia koskevaan päästökauppaan

Komission direktiiviehdotuksessa päästökaupan soveltamisalan ulkopuolelle jäisi vähintään 95 %:sti kestävyyskriteerit täyttävää biomassaa käyttävät laitokset. Voimassa olevan direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle jää yksinomaan biomassaa käyttävät laitokset. Komissio on perustellut muutosta sillä, että prosentuaalisen vaatimuksen laskeminen ehkäisi ennalta tilanteita, joissa toiminnanharjoittaja keinotekoisesti lisää pienen osuuden fossiilista polttoainetta ja näin ollen pystyy perusteettomasti hyötymään päästökaupan piirissä esimerkiksi ilmaisjaosta. Direktiiviehdotuksen mukaan biomassan osalta edellytetään säädettyjen kriteerien täyttymistä.

Direktiiviehdotuksessa on tarkennettu komission mahdollisuus antaa tarkemmat säädökset päästöjen laskentaan sovellettavista kestävyyskriteereistä. Voimassa olevan direktiivin nojalla komissio on antanut täytäntöönpanoasetuksen RED II -direktiivin mukaisten kestävyyskriteerien soveltamisesta biomassan nollapäästöisyyden ehtona. Kestävyyskriteerejä ei tällä hetkellä sovelleta päästökaupan ulkopuolelle jäämisen ehtona, mikä olisi mahdollista komission ehdotuksen mukaisten muutosten myötä.

Lisäksi komissio ehdottaa, että toiminnanharjoittajien ei tarvitsisi palauttaa päästöoikeuksia niistä hiilidioksidipäästöistä, jotka on otettu talteen ja pysyvästi talletettu kemiallisesti tuotteisiin tai jotka kuljetetaan hiilidioksidin geologisiin varastointipaikkoihin varastoitavaksi.

Teknologioteollisuus kannattaa Suomen varauksellista suhtautumista komission ehdotukseen alentaa soveltamisalan kuulumisen rajaa biomassaa käyttävien laitosten osalta 95 %:iin nykyisen 100 %:in sijaan.

Teknologioteollisuus ry haluaa tässäkin yhteydessä kiinnittää huomion bioenergiaratkaisujen toimittajien havaitsemaan epäkohtaan parhaillaan käsiteltävä olevassa energiategokkuusdirektiivin päivityksessä, ja erityisesti sen artikloihin 24 – tehokas kaukolämpö ja liite III: Tehokas yhteistuotanto:

Suomessa biomassan käyttö sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksissa oli vuonna 2019 noin 15 prosenttia kiinteän puupolttoaineen kokonaiskulutuksesta ja 6 prosenttia bioenergian kokonaiskulutuksesta. Ruotsissa nämä luvut ovat vielä suurempia. Biomassan yhteistuotannolla jäteperäisten polttoaineiden (ja teollisuusjäämien) kanssa on tärkeä rooli paikallisessa bioenergian tuotannossa. Ihmisen toiminnan vuoksi on aina jätejakeita ja teollisuusjäämiä, jotka on ympäristön ja terveyden vuoksi poltettava. Paras vaihtoehto tähän on energian talteenotto, korkea hyötysuhde ja resurssitehokas tapa yhdessä monipolttoainekattilassa.

Energiategokkuusdirektiivin uudistamista koskevan ehdotuksen perusteella uusien biomassaja teollisuusjäämien yhteistuotantolaitosten asennus uhkaa loppua. Jopa nykyisten laitosten kunnostuksiin liittyy riskejä, jos jätteiden ja jäämien määrää rajataan aiempien kolmen vuoden kulutuksen perusteella.

Kun turve ja fossiiliset polttoaineet eivät ole enää vaihtoehtoja energiantuotannolle, jätöpohjaiset polttoaineet nähdään mielenkiintoisena täydentävänä polttoaineena, mikä tekee polttoaineen hankinnasta joustavampaa ja vähentää polttoaineen saatavuuteen ja hintoihin liittyviä riskejä. Ehdotus johtaa toteutuessaan tilanteeseen, joka suosii maakaasun käyttöä rinnakkaispoltossa jätöperäisten polttoaineiden ja teollisuusjäämien sijaan. Pahimmassa tapauksessa tämä johtaa vain maakaasun käyttöön ja käytön lisääntyminen alueilla, joilla tällä fossiililla polttoaineilla ei ole aiemmin ollut juurikaan merkitystä.

Jätöpohjaisen polttoaineen kestävä kehityksen mukaisuus voidaan ratkaista viittaamalla äskettäin hyväksytyyn SRF-standardiin <https://www.iso.org/standard/71309.html>, jolla varmistettaisiin, että vain ne jakeet, joilla ei ole muuta käyttöä, poltetaan.

Perusmuistion mukaan Suomi suhtautuu alustavan myönteisesti neuvotteluissa esille nousseeseen ajatukseen sisällyttää jätteenpolto päästökaupan soveltamisalaan ja korostaa kattavien vaikutusarviointien tarvetta. *Teknologioteollisuus toivoo, että Suomen kannassa huolehdittaisiin edellä kuvatuilla perusteilla siitä, että jätöpohjaiset polttoaineet säilyvät kilpailukykyisinä ja houkuttelevina täydentävinä polttoaineina jatkossakin. Kannatamme Suomen tavoin sitä, että myös jätteenpolton osalta sääntelyn ja ohjauksen tulisi olla tarkkarajaista ja selkeää.*

Päästökaupan laajentaminen, meriliikenne

Komissio on ehdottanut päästökaupan laajentamista kansainväliseen meriliikenteeseen sekä tieliikenteeseen ja rakennusten erillislämmitykseen. Meriliikenteessä päästökauppaa sovellettaisiin komission ehdotuksen mukaan täysimääräisesti laivojen hiilidioksidipäästöihin, jotka syntyvät niiden ollessa jäsenvaltioiden satamissa ja matkoilla jäsenvaltioiden satamien välillä sisältäen myös jäsenvaltioiden sisäiset merimatkat. Lisäksi päästökaupan velvoitteet koskisivat 50 % hiilidioksidipäästöistä, jotka syntyvät matkoilla jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden satamien välillä.

Velvoite palauttaa päästöjä vastaava määrä päästöoikeuksia kohdentuu komission ehdotuksessa laivayhtiöille ja ne tulisivat päästökaupan piiriin vaiheittain vuosina 2023 – 2026. Suomen kannalta on tärkeää huomata, ettei komission ehdotus huomioi jäsenvaltioiden erityisolosuhteita, kuten talvimerenkulun edellyttämiä jäävahvistettuja aluksia.

Merenkulun sisällyttäminen EU:n nykyiseen päästökauppajärjestelmään ei ole kannatettavaa, koska se nostaa sekä päästöoikeuksien hintaa että merenkulun kustannuksia. Merenkulun kilpailukyky on eurooppalaiselle teollisuudelle elintärkeä. Kaikki päätökset merenkulun hiilidioksidipäästöjen hinnoittelussa on tehtävä kansainvälisen merenkulkujärjestön IMO:n piirissä ja globaalisti kattavasti.

Jos laajennukseen päädytään, Teknologioteollisuus tukee Suomen kantaa siitä, että päästökaupan soveltaminen meriliikenteeseen tulee toteuttaa tavalla, joka on vaikuttava ja

kustannustehokas päästövähennysten näkökulmasta ja huomioi jäsenvaltioiden kilpailukyvn.

Päästökaupan laajentaminen, tieliikenne ja rakennusten erillislämmitys

Olemassa olevan päästökaupan rinnalle komissio esittää uutta, erillistä päästökauppajärjestelmää, joka koskisi rakennuksia ja tieliikennettä. Uusi päästökauppa kohdistuisi polttoaineen jakelijoihin ja näiden polttoaineiden hiilidioksidipäästöihin.

Rakennusten osalta päästökaupan piiriin tulisivat lähinnä rakennusten erillislämmityksessä käytettävät fossiiliset polttoaineet, koska olemassa oleva päästökauppa sisältää jo pääosan kaukolämmön tuotannon päästöistä sekä rakennuksissa käytetyn sähkön päästöt. Uuteen päästökauppaan sisältyisi komission ehdotuksen mukaan myös nykyisen päästökaupan ulkopuolinen keskitetty lämmöntuotanto palvelu- tai asuinrakennuksille. Varsinainen päästöoikeuksien huutokauppa alkaisi vuonna 2026. Tieliikenteen ja nykyisen päästökaupan ulkopuolella oleva rakennusten lämmityksen päästöt säilyisivät myös edelleen osana taakanjakosektoria vähintään vuoteen 2030 asti.

Komission ehdotuksessa uuden päästökaupan huutokauppatulot ohjattaisiin osin jäsenvaltioille, osin EU:n uudeksi omaksi varaksi sekä 150 miljoonan päästöoikeuden huutokauppatulot innovaatorahastolle. Komission erillisen ilmastotoimia koskevan sosiaalirahastoasetusehdotuksen mukaan 25 %:a tieliikenteen ja rakennusten lämmityksen päästökaupan ennakoituista tuotoista ohjattaisiin EU-budjetin kautta ilmastotoimien sosiaalirahastoon.

Perustelumuiustion mukaan Suomi tukee uuden EU:n laajuisen tieliikenteen ja rakennusten polttoaineet kattavan päästökaupan käyttöönottoa. *Teknologiateollisuus vastustaa päästökaupan laajentamista tieliikenteeseen ja suhtautuu varauksellisesti rakennusten erillislämmityksen liittämiseen päästökaupan piiriin.*

Valtioneuvosto on perustelumuiustion mukaan kiinnittänyt huomiota siihen, että komission vaikutusarvio ei luo kattavaa ja tarkkaa kuvaa uuden päästökaupan kustannus- ja päästövähennysvaikutuksista jäsenvaltioiden tasolla. Tämä puute olisi korjattava. Teknologiateollisuus on esimerkiksi ehdottanut, että komissio toteuttaisi viipymättä kattavan arvioinnin rakennusten erillislämmityksen liittämistä päästökaupan piiriin. Selvityksessä tulisi arvioida erityisesti laajentamisen vaikutuksia päästöoikeuden hintaan. Rakennusten lämmitystavat vaihtelevat suuresti eri jäsenmaissa: Pohjoismaissa ja eräissä Itä-Euroopan maissa kaukolämmityksen osuus on merkittävä, mutta Keski- ja Etelä-Euroopassa vallitseva lämmitysmuoto on rakennuskohtainen maakaasulämmitys. Rakennusten lämmitysjärjestelmien viherryttäminen ja energiatehokkuustoimet ovat edullisia keinoja päästöjen vähentämiseen. EU:n Renovation Wave -aloitetta tulisi kohdentaa juuri tähän.

Lisäksi haluamme muistattaa siitä, että liikennesektorilla hiilidioksidipäästöjen vähentämisen rajakustannukset ovat huomattavasti korkeampia kuin esimerkiksi energiantuotannossa ja energiaintensiivisessä teollisuudessa. Siksi liikennepolttoaineita ei tule ottaa EU:n

päästökaupan piiriin. Liikenteessä tärkeimmät ohjauskeinot ovat biopolttoaineiden sekoitusvelvoite ja kansalliset liikennepolttoaineiden verot.

Huutokauppatulojen käyttö

Komission ehdotuksen mukaan osa huutokauppatuloista ohjattaisiin jatkossa EU:n omaksi varaksi unionin budjettiin. Komissiolle ehdotetaan valtuuksia antaa delegoiduilla säädöksillä teknisiä määräyksiä huutokauppatulojen käsittelystä ja siirrosta unionin budjettiin. Esitykseen huutokauppatulojen käytöstä liittyy kiinteästi komissiolta myöhemmin syksyllä 2021 odotettava esitys omiksi varoiksi.

Komissio ehdottaa, että kaikki jäsenvaltioiden käyttöön jäävät huutokauppatulot tulee tulevaisuudessa käyttää kokonaisuudessaan direktiivissä määriteltyihin 11 ilmastotoimeen. Voimassa olevassa sääntelyssä vastaava tavoite on vähintään 50 % ilman pakottavaa velvoitetta.

Lisäksi komission ehdottaa omien varojen lisäämistä sekä EU:n vihreän siirtymän alueellisen ja sosiaalisen tasapuolisuuden varmistamiseksi käytettävän modernisaatorahaston, että innovaatorahaston kasvattamiseksi.

Suomen kannassa on pidetty tarkoituksenmukaisena, että jäsenvaltiot hyödyntäisivät täysimääräisesti keräämänsä huutokauppatulot tai niitä vastaavan summan ilmastotoimissaan ja vihreässä siirtymässä sekä oikeudenmukaisen siirtymän tukemisessa. Lisäksi Suomi suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen innovaatorahaston koon kasvattamiseen ja sille ehdotettuihin uusiin käyttökohteisiin. *Teknologiateollisuus yhtyy Suomen kantoihin huutokauppatulojen käytöstä ja modernisaatorahaston muutoksiin. Päästökauppatulojen ohjaaminen vähähiiliteknologioiden kehittämiseen ja innovaatioihin on kannatettavaa.*

Teknologiateollisuus muistuttaa, että EU:n omia varoja koskevista uudistuksista jäsenvaltioille on varmistettavat riittävät varat kansallisesti toteutettaviin päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatiotoimiin, kuten Suomessa teollisuuden sähköistämistukeen.

Lisätiedot:

Johtaja Helena Soimakallio
sähköposti: helena.soimakallio@teknologiateollisuus.fi
puhelin: 040 - 550 7706